

Smlouva o Antarktidě, 1959

Vlády Argentiny, Austrálie, Belgie, Chile, Francouzské republiky, Japonska, Nového Zélandu, Norska, Jihoafrické Unie, Svazu sovětských socialistických republik, Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a Spojených států amerických,

uvědomující si, že je v zájmu všeho lidstva, aby Antarktida nadále vždy sloužila výhradně mírovým účelům a nestala se dějištěm ani předmětem mezinárodních sporů;

uznávající podstatný přínos k vědeckému poznání na základě mezinárodní spolupráce ve vědeckém výzkumu Antarktidy;

přesvědčeny, že vytvoření pevného základu pro pokračování v této spolupráci a pro její rozvoj na základě svobodného vědeckého bádání v Antarktidě, jak tomu bylo po dobu Mezinárodního geofyzikálního roku, odpovídá zájmům vědy a pokroku všeho lidstva;

jsouce dále přesvědčeny, že smlouva, která zajišťuje využití Antarktidy jen pro mírové účely, a pokračování mezinárodního dorozumění v Antarktidě, přispěje k uskutečnění cílů a zásad Charty Organizace spojených národů;

se dohodly na tomto:

Článek I

1. Antarktidy bude využito jen pro mírové účely. Zakazují se mimo jiné jakákoli opatření vojenského charakteru, jako je vybudování vojenských základů a opevnění, konání vojenských manévřů, jakož i pokusy s jakýmkoli druhem zbraní.

2. Tato Smlouva nezabraňuje využít vojenského personálu nebo zařízení pro vědecké výzkumy nebo pro jakékoli jiné mírové účely.

Článek II

Svobodný vědecký výzkum v Antarktidě a spolupráce v tomto směru, jak byly uplatňovány za Mezinárodního geofyzikálního roku, potvrzují v souladu s ustanoveními této Smlouvy.

Článek III

1. Na podporu mezinárodní spolupráce ve vědeckých výzkumech v Antarktidě, jak to stanoví článek II této Smlouvy, se smluvní strany dohodly, že si budou v nejvyšší možné a prakticky proveditelné míře:

a) vyměňovat informace o plánech vědeckých prací v Antarktidě, aby byla zajištěna maximální úspora prostředků a efektivnost práce;

b) vyměňovat vědecký personál mezi výpravami a stanicemi v Antarktidě;

c) vyměňovat údaje a výsledky vědeckých pozorování v Antarktidě a zajistit k nim volný přístup.

2. Při plnění tohoto článku bude všemožně podporováno navazování aktivní spolupráce s těmi odbornými organizacemi Organizace spojených národů a jinými mezinárodními organizacemi, které mají o Antarktidu zájem z vědeckého nebo technického hlediska.

Článek IV

1. Nic, co je v této Smlouvě obsaženo, nebude vykládáno jako:

a) zřeknutí se kterékoli ze smluvních stran již dříve vyhlášených práv nebo nároků na územní svrchovanost v Antarktidě;

b) zřeknutí se kterékoli ze smluvních stran jakéhokoli podkladu pro nároky na územní svrchovanost v Antarktidě, nebo omezení tohoto podkladu, který může kterákoli ze smluvních stran získat v důsledku své činnosti nebo činnosti svých občanů v Antarktidě nebo z jiných důvodů;

c) poškození pozic kterékoli ze smluvních stran pokud jde o uznání nebo neuznání jejího práva či nároku, nebo podkladu pro nároky kteréhokoli jiného státu na územní svrchovanost v Antarktidě.

2. Žádné akce nebo činnost, spadající do doby, kdy tato Smlouva bude v platnosti, nebudou podkladem pro prohlášení, podporování či popírání jakýchkoli nároků na územní svrchovanost v Antarktidě a nevytvoří žádná práva na svrchovanost v Antarktidě. Žádné nové nároky na rozšíření existujících nároků na územní svrchovanost v Antarktidě nebudou uplatňovány dokud tato Smlouva bude v platnosti.

Článek V

1. Jakékoli jaderné výbuchy v Antarktidě, jakož i zneškodňování radioaktivního odpadového materiálu v této oblasti se zakazuje.

2. Budou-li uzavřeny mezinárodní dohody, týkající se využití jaderné energie včetně jaderných výbuchů a zneškodňování radioaktivního odpadového materiálu, na nichž se budou podílet všechny smluvní strany, jejichž představitelé mají právo účastnit se konferencí stanovených článkem IX, budou v Antarktidě uplatňována pravidla stanovená těmito dohodami.

Článek VI

Ustanovení této Smlouvy platí pro oblast na jih od 60. rovnoběžky jižní šířky, včetně plovoucích ledovců, avšak nic, co je v této Smlouvě obsaženo, nepoškozuje a nikterak se nedotýká práv kteréhokoli státu nebo výkonu těchto práv uznávaných mezinárodním právem o volném moři v této oblasti.

Článek VII

1. V zájmu dosažení stanovených cílů a v zájmu respektování ustanovení této Smlouvy má každá ze smluvních stran, jejíž zástupci se mohou účastnit konferencí, předpokládaných článkem IX této Smlouvy, právo jmenovat pozorovatele pro jakoukoli inspekci, předvídanou tímto článkem. Pozorovatelé musí být občany smluvních stran, které je jmenují. Jména pozorovatelů budou oznámena každé ze smluvních stran, která má právo pozorovatele jmenovat; obdobná zpráva bude zaslána v případě ukončení jejich funkce.

2. Každý pozorovatel, jmenovaný podle ustanovení bodu 1 tohoto článku má naprosto volný přístup do kterékoli či do všech oblastí Antarktidy, a to v kteroukoli dobu.

3. Všechny oblasti Antarktidy, včetně všech stanic a zařízení v těchto oblastech, a také všechny námořní lodě a letadla na základnách, kde se vykládá nebo nakládá náklad či personál v Antarktidě, jsou v kteroukoli dobu přístupné k inspekci pozorovatelům jmenovaným podle ustanovení bodu 1 tohoto článku.

4. Pozorování ze vzduchu může provádět v kterékoli době a nad kteroukoli či nad všemi oblastmi Antarktidy každá ze smluvních stran, která má právo jmenovat pozorovatele.

5. Každá ze smluvních stran, až pro ni nabude tato Smlouva platnosti, bude informovat ostatní smluvní strany a v budoucnu je včas uvědomí:

a) o všech výpravách do Antarktidy nebo do oblasti Antarktidy, které podnikají její lodě nebo její občané, a o všech výpravách do Antarktidy, které jsou organizovány na jejím území, nebo jsou z jejího území vysílány;

b) o všech stanicích v Antarktidě provozovaných jejími občany;

c) o každém vojenském personálu či vybavení, určeném k vyslání do Antarktidy s přihlédnutím k podmínkám stanoveným bodem 2 článku I této Smlouvy.

Článek VIII

1. Pozorovatelé, jmenovaní podle ustanovení bodu 1 článku VII a vědecký personál, vyměňovaný podle ustanovení bodu 1 b) článku III Smlouvy, jakož i personál doprovázející takové osoby, podléhají v zájmu usnadnění výkonu jejich funkcí vyplývajících z této Smlouvy a aniž by byly dotčeny příslušné pozice každé smluvní strany v otázce jurisdikce nad všemi ostatními osobami v Antarktidě, výlučně jurisdikci smluvní strany, jejímiž jsou občané, a to pokud jde o všechny činy či nedopatření, k nimž dojde za jejich pobytu v Antarktidě, za účelem výkonu jejich funkcí.

2. Zainteresované smluvní strany, aniž by bylo dotčeno ustanovení bodu 1 tohoto článku a před podniknutím opatření podle ustanovení bodu 1 e) článku IX, se musí neprodleně, dojde-li k jakémukoli sporu v otázce jurisdikce v Antarktidě, ihned navzájem konzultovat, aby se dospělo ke vzájemně přijatelnému řešení.

Článek IX

1. Zástupci smluvních stran uvedených v preambuli této Smlouvy se sejdou v Canbeře nejpozději dva měsíce po vstupu této Smlouvy v platnost, a budou se napříště scházet v termínech a na místech, které si určí v zájmu výměny informací, vzájemných konzultací o otázkách Antarktidy, jež představují obecný zájem a také v zájmu rozpracování, prozkoumání a doporučení opatření svým vládám, která by přispěla k uskutečnění zásad a cílů této Smlouvy, včetně opatření o:

a) využití Antarktidy pouze pro mírové účely;

b) podpoře vědeckého bádání v Antarktidě;

c) podpoře mezinárodní vědecké spolupráce v Antarktidě;

d) podpoře k uskutečnění práv inspekce, stanovených v článku VII této Smlouvy;

e) otázkách, týkajících se výkonu jurisdikce v Antarktidě;

f) ochraně a uchování živých zdrojů v Antarktidě.

2. Každá smluvní strana, která se stane stranou Smlouvy přístupem podle ustanovení článku XIII, bude mít právo jmenovat své zástupce, aby se účastnili konferencí uvedených v bodu 1 tohoto článku, a to po dobu, kdy tato smluvní strana projevuje svůj zájem o Antarktidu tím, že tam vyvíjí podstatnou vědeckou a výzkumnou činnost, jako je vybudování vědecké stanice nebo vyslání vědecké expedice.

3. Zprávy pozorovatelů, uvedených v článku VII této Smlouvy, budou zasílány zástupcům smluvních stran, které se účastní konferencí uvedených v bodě 1 tohoto článku.

4. Opatření, uvedená v bodě 1 tohoto článku, vstoupí v platnost po schválení všemi smluvními stranami, jejichž zástupci měli právo účastnit se konferencí svolaných k projednání těchto opatření.

5. Některá práva, nebo všechna práva stanovená touto Smlouvou, mohou být uplatňována, jakmile vstoupí Smlouva v platnost, a to bez ohledu na to, zda nějaká opatření, přispívající k výkonu těchto práv, byla či nebyla navržena, projednána nebo schválena, jak to předpokládá tento článek.

Článek X

Každá ze smluvních stran se zavazuje, že vyvine náležité úsilí, v souladu s Chartou Organizace spojených národů, aby v Antarktidě nebyla prováděna žádná činnost, odporující zásadám nebo cílům této Smlouvy.

Článek XI

1. Vznikne-li nějaký spor mezi dvěma nebo více smluvními stranami o výklad nebo provádění této Smlouvy, budou se tyto smluvní strany navzájem konzultovat, aby spor vyřešily jednáním, šetřením, zprostředkováním, řízením smířčím, rozhodčím, soudním nebo jinými pokojnými prostředky, které si samy zvolí.

2. Každý takový spor, který nebude vyřešen uvedeným způsobem, bude předložen se souhlasem všech stran zúčastněných na tomto sporu, Mezinárodnímu soudu. Avšak, nebude-li dosaženo dohody o předložení sporu Mezinárodnímu soudu, nejsou zúčastněné strany zbaveny povinnosti i nadále usilovat o jeho vyřešení nejrozumnějšími pokojnými prostředky, uvedenými v bodu 1 tohoto článku.

Článek XII

1. a) Tato Smlouva může být změněna nebo doplněna v kterékoli době po dohodě všech smluvních stran, jejichž zástupci mají právo zúčastnit se konferencí předvídaných článkem IX. Každá taková změna nebo doplněk vstoupí v platnost, až vláda, u níž je Smlouva uložena, dostane od všech těchto smluvních stran zprávu o jejich ratifikaci.

b) Tato změna nebo doplněk vstoupí pak v platnost, pro kteroukoli jinou smluvní stranu, až od ní vláda, u níž je Smlouva uložena, dostane zprávu o jejich ratifikaci. Kterákoli tato smluvní strana, jež nepodá zprávu o ratifikaci do dvou let po vstupu změny nebo doplňku v platnost podle ustanovení bodu 1 a) tohoto článku, bude ode dne vypršení této lhůty považována za odstoupivší od Smlouvy.

2. a) Jestliže po uplynutí třiceti let od vstupu této Smlouvy v platnost některá ze smluvních stran, jejíž zástupci mají právo účastnit se konferencí předvídaných v článku IX, požádá vládu, u níž je Smlouva uložena, bude svolána, tak rychle, jak to jen bude prakticky možné, konference všech smluvních stran, která bude jednat o tom, jak je Smlouva prováděna.

b) Jakákoli změna nebo doplněk této Smlouvy, schválené na uvedené konferenci většinou smluvních stran na ni zastoupených, včetně většiny těch stran, jejichž představitelé mají právo účastnit se konferencí předvídaných v článku IX, bude oznámena vládou, u níž je Smlouva uložena, všem smluvním stranám neprodleně po skončení konference a vstoupí v platnost podle ustanovení bodu 1 tohoto článku.

c) Jestliže kterákoli takováto změna nebo doplněk nevstoupí v platnost podle ustanovení bodu 1 a) tohoto článku do dvou let ode dne, kdy o nich byly informovány všechny smluvní strany, může kterákoli ze smluvních stran kdykoli po vypršení této lhůty uvědomit vládu, u níž je Smlouva uložena, o svém odstoupení od Smlouvy; toto odstoupení od Smlouvy nabude platnosti po uplynutí dvou let ode dne, kdy byla o něm uvědoměna vláda, u níž je Smlouva uložena.

Článek XIII

1. Tato Smlouva podléhá ratifikaci států, které ji podepsaly. Bude otevřena k přístupu každému státu, který je členem Organizace spojených národů nebo kterémukoli jinému státu, který může být se souhlasem všech smluvních stran, jejichž zástupci mají právo účastnit se konferencí předvídaných v článku IX této Smlouvy, pozván, aby přistoupil ke Smlouvě.

2. Každý stát ratifikuje tuto Smlouvu nebo k ní přistupuje v souladu se svými ústavními předpisy.

3. Ratifikační listiny a listiny o přístupu budou uloženy u vlády Spojených států amerických, která je depozitářem.

4. Vláda, u níž je Smlouva uložena, uvědomí všechny státy, které Smlouvu podepsaly a přistoupily k ní, o datu uložení každé ratifikační listiny nebo listiny o přístupu, jakož i o datu vstupu Smlouvy v platnost a kterékoli změně nebo doplnění.

5. Až všechny státy, které Smlouvu podepsaly, uloží ratifikační listiny, nabude tato Smlouva platnosti pro tyto státy a pro státy, které uložily listiny o přístupu. V budoucnu vstoupí Smlouva v platnost pro každý stát, který k ní přistoupí, po uložení jeho listiny o přístupu.

6. Tato Smlouva bude zaregistrována vládou, u níž je uložena, podle ustanovení článku 102 Charty Organizace spojených národů.

Článek XIV

Tato Smlouva, sepsaná v anglickém, francouzském, ruském a španělském jazyce, při čemž každé znění má stejnou platnost, bude uložena v archivu vlády Spojených států amerických, která zašle ověřené opisy Smlouvy vládám států, které ji podepsaly nebo k ní přistoupily.

Na důkaz toho pověření zástupci, náležitě k tomu zmocnění, podepsali tuto Smlouvu.

Dáno ve Washingtonu 1. prosince 1959.